

8. Tarapon O. A. Stanovyshche ta diyalnist literaturno-mystetskoyi intelihentsiyi Ukrayiny v umovakh ukrayinizatsiyi (1923 r. – pochatok 1930-kh rr.) [Tekst] : dys... kand. ist. nauk: 07.00.01 / Tarapon Oksana Anatoliyivna; Pereyaslav-Khmelnyskyi derzh. pedahohichnyy in-t im. H. S. Skovorody. Pereyaslav-Khmelnyskyi, 1999. 206 s.

9. Shypovych M. A. Radyanske kerivnytstvo ta literaturno-mystetska intelihentsiya Ukrayiny: 20-ti roky // Ukrayinskyi istorychnyy zhurnal. Sichen-lyutyy 2000. № 1(430). S. 95–102.

Potapenko R. Scientific and educational intelligence of Ukraine on the conditions of rebuilding: theoretical and methodological aspects of the problem.

In the crucial stages of the transformation of the state political system, the intelligence is on the verge of social processes. Because of its social nature and professional activity, the intelligence takes socio-cultural challenges of the time, searching for alternative ways of development and ways of adapting of Party guidance to practice life. The article outlines theoretical and methodological aspects of the problem, defines the social role and public functions of the intelligence, its place in the process of political transformations. The concept of «intellectuals» was explored, peculiarities of its formation, changes of views on its functions and role in society were analyzed. The utilitarian and pragmatic attitude of Soviet power towards the intelligence as a measure of party ideology and state guidance is proved.

Key words: intelligence, scientific and educational intelligence, rebuilding.

Одержано 19.09.2017.

УДК 398.332.12(477) «189/200»

**Віктор Ткаченко
(Переяслав-Хмельницький)**

**РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗПISУ
УКРАЇНСЬКИХ ПИСАНОК
КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХІ ст.**

У статті розглядаються орнаментальні особливості розпису писанок Слобожанщини, Полтавщини, Середньої Наддніпряниці, Поділля, Полісся, Волині та Півдня України.

Писанки в кожному селі, районі чи регіоні мають свої характерні особливості. Так, на Слобожанщині були свої стилістичні особливості розпису великодніх писанок, які мали завершену композицію зі стилізованих форм та гармонійне співвідношення кольорів. Для Подніпров'я характерні товсті лінії, якими пишуться знаки-символи та широкі симетричні поля для їхнього розміщення. Переважно – це рослинний орнамент – дубовий чи горіховий лист, рожі, гвоздики на чорному, темновишневому або зеленому тлі. На Поліссі збереглися і побутують в орнаментіці елементи з дохристиянських часів. Подільські писанки в основному розписуються товстими, упевненими та сміливими лініями. Найпоширенішим є рослинний орнамент – окремі листки, квітки, гілки у вазонах; малюнок умовний і схематичний.

З'ясовано, що писанкарство з кінця ХІХ – до початку ХХІ ст. поширювалося на всій території України, найбільше – у Західній Україні. Проходячи різні етапи свого розвитку, воно збереглося до нашого часу. Локальні особливості в композиційному й орнаментальному вирішеннях незмінні з ХІХ ст. Писанкарки використовують у розписі як старі символи, так і нові.

Ключові слова: писанка, писанкарство, орнаментика, етнографічний район, мотив.

Писанкарство, поряд з особливостями технологій виготовлення, орнаменталізації та символіки, зберігає упродовж століть свої стилістичні та регіональні особливості. Виконання писанок на більшій території України було майже ідентичним, однак у регіонах вони мали особливості в орнаментальному вирішенні. Оздоблення писанок перекликається з орнаментами кераміки трипільської культури. Різноманітність рішень у декоративному оформленні писанок надзвичайно велика.

Писанки в кожному селі, районі чи регіоні мають свої характерні особливості. При цьому кожна жінка-писанкарка володіла своїм особистим стилем, який відрізняє її творчість від решти майстринь щодо комбінації фарб, реалізації мотивів, елементів, декору, а інколи – й цілої розбивки площини, як і введення додаткових атрибутів. Кожне орнаментальне розташування на писанці жінки-малярки творчо обмірковують, об'єднуючи різні мотиви. Композиція графічного оформлення писанки є майже завжди максимально злагодженою з різними технічними і технологічними вимогами писанкового матеріалу. Писанкове оздоблення має свою властиву орнаментацию, зумовлену сталою формою матеріалу; історію розвитку мають тільки засоби його оздоблення. Все це заслуговує на узагальнююче дослідження з особливостей орнаментального розпису писанок Слобожанщини, Полтавщини, Середньої Наддніпрянщини, Поділля, Полісся, Волині та Півдня України.

Серед публікацій, у яких висвітлені питання орнаментации великоднього яйця, варто відзначити роботи П. Литвинової, М. Сумцова, В. Щербаківського, М. Селівачова, О. Онищук та ін., однак більшість праць, присвячених розгляду цієї тематики, обмежуються дослідженням окремих регіональних особливостей розпису, у зв'язку з чим постає потреба узагальнення наявного матеріалу.

Мета статті полягає у розкритті регіональних особливостей розпису писанок.

Ще у кінці XIX ст. Федір Вовк зазначав, що «в різних місцевостях України писанки мають свій особливий характер, що в цілому відповідає тому, що ми бачили вже на вишивках тощо, а саме: у північній смузі писанки одзначаються бідністю обарвлення (червона барва на білій) та геометричним візерунком; у середній смузі – візерунок переважно рослинний та яскравіший; а в південній смузі писанки відзначаються видатною поліхромією та різноманітністю малюнка, часто дуже архаїчного, як наприклад, малюнок риби, півників, церков, а особливо грецького хреста, у безлічі варіантів» [6, с. 189–190].

Виділяємо особливості орнаменту початку XX ст. кількох регіонів: Гуцульщина, Галичина, Волинь, Поділля, Полісся, Середня Наддніпрянщина, Слобожанщина та Південна Україна.

Сьогодні на основі локальних особливостей традиційної матеріальної та духовної культури й побуту народу визначаються етнографічні райони: Середня Наддніпрянщина, Поділля, Слобожанщина і Полтавщина, Полісся, Карпати і Прикарпаття, Південна Україна і Волинь [9].

На Слобожанщині, до якої сьогодні входять східні області України (Харківська, Луганська та частково Сумська й Донецька), як і в інших регіонах, також були свої улюблені узорі. У кінці XIX ст. в селі Ямне (Богодухівський повіт) найбільше використовували «дорожки», «хрестики» або «зірки». У с. Пархомівка цього ж повіту поширені були «вуздечка», «сторчова», «сосонка», «млинки». У селах Романовці й Бобрів Лебединського повіту поширеними були узорі – «зубці», «трикутники», «квіти», «хрести», «зірки». У с. Верхній Бишкін узорі називали «гребінчики», «клинушки», «стоклинки», «рожи», «баранчики». Поширені писанки були у Вовчанському, Сумському та Зміївському повітах. Поряд із рослинно-геометричним орнаментом у с. Шебелинки Зміївського повіту на писанках зображували в більшості випадків осіб і події, які мали відношення до Воскресіння Ісуса Христа [5, с. 431–433].

Окрім вищенаведених назв писанок, на Слобожанщині у кінці XIX – на початку XX ст. були поширені й такі назви: «рожа» («рожева», «мальва») – бокова, сторчова, шалудива; «вазони», «безконечник», «сакви», «барильце», «півень», «грабельки», «калиточка», «листя» (дубове, вишневе, яворове, калинове, ясеневе); «юрок», «яблуня», «сонце», «спіраля», «іконостас», «столики», «полунишниця». Своєрідні (місцеві) назви: «вишневий лист безпоясниця», «дубовий лист підпоясниця на четвертий лист з

жолудями», «рожевка на дві рожі», «шолудивка по жовтому полю», «рожевка сторчова на дві квітки» [12, с. 48–49].

Оригінально відтворюють на Слобожанщині секторну структуру «сонячного вітру», якої там налічується кілька варіантів. Вони знаменують собою небо, землю, вогонь, воду або життя людини. Подекуди натрапляємо і на варіанти «берегині», «тюльпана» чи «гвоздики». Два останні мотиви – сучасні, побутують на Донеччині [11, с. 3–9].

На писанці «березняк» другої половини ХХ ст. з Харківщини, що розміщена в альбомі Е. Біняшевського, чергуються короткі й довгі, світлі (жовті) та темні (червоні) смуги, й умовно позначають деревця берез [3, с. 6].

На початку ХХ ст. виготовлення писанок зменшується, їх витісняють куплені в магазинах. Скоротилось і використання домашніх фарб, серед яких найбільш вживані – жовта й зелена, фіолетова, виготовлена із плодів бузини. Якщо у 1890-х рр. купували лише червону фарбу, а інші виготовляли з рослинних речовин удома, то на початку ХХ ст. її майже скрізь купували. Загалом писанки Харківщини в кольорі відзначаються приглушеними тонами. В цілому, на Слобожанщині були свої стилістичні особливості розпису великодніх писанок, які мали завершену композицію зі стилізованих форм і гармонійне співвідношення кольорів.

Для Полтавщини характерне зображення таких елементів як «баранці», «баранчі ріжки», «барвінок», «безконечник», «гільце», «гребінчики», «звіздочки», різні мотиви квітів, «гусячі лапки», «утячі лапки», «сорочі лапки», «паучки», «рожа», «сосонка», «хрещата» й інші.

Традиції писанкарства поширені і в Середній Наддніпрянщині, де використовують ті ж самі елементи, що і на більшості території України. Як і в кожному із регіонів, тут є свої особливості орнаменталістики писанки. Для Подніпров'я характерні товсті лінії, якими пишуться знаки-символи та широкі симетричні поля для їхнього розміщення. Переважно – це рослинний орнамент – дубовий чи горіховий лист, рожі, гвоздики на чорному, темно-вишневому або зеленому тлі. Для Київщини притаманне збереження прадавніх елементів: «безконечник», «гребінець», «квітка», «повна рожа», «вітрячок», «дубове листя», «сосонка», «хрещата», «хрести», «крутороги», «павучки», «баранчі роги». Писанкарство Київщини відрізняється тяжінням до м'яких червоних тонів. Кольори на писанках рожево-червоні, деколи жовті на темно-бордовому, коричневому або зеленому тлі.

Переяславщина у кінці ХІХ–ХХ ст. майже не мала писанок, лише крашанки. З чим це пов'язано, досі невідомо. Не фіксують дане явище й дослідники, які писали про Переяславщину. Ситуація змінилася на початку ХХІ ст. Наразі на Переяславщині писанки розписують О. Стрілець та майстриня із с. Ковалин К. Шевченко. Писанки О. Стрілець є більш довершеними. Орнамент в основному рослинно-геометричний. При розписі вона використовує широку гаму кольорів, працює у техніці воскового розпису. К. Шевченко писанкарству навчалася сама. Для її писанок характерне використання як фітоморфних, так і геометричних мотивів, сюжетно-побутового малюнку. При розписі майстриня використовує різні фарби, свої писанки виготовляє здебільшого восковим розписом. Останнім часом К. Шевченко творить писанки, користуючись технікою травлення орнаментальних мотивів кислотою, а також створює білі з рельєфно-мережковим орнаментом.

Якщо на Слобожанщині в кінці ХІХ – на початку ХХ ст. звичай розпису великодніх яєць занепадав, то на Чернігівщині на початку ХХ ст. виготовлення писанок у багатьох селах було ще досить поширеним [4, с. 176–178]. На Поліссі збереглися і побутують в орнаменталістиці елементи з дохристиянських часів: жінка-праматір, один із найдавніших солярних знаків – «павучки» тощо. Для цього регіону характерна й геометрична орнаменталістика. Проте кожен регіон Полісся має свої особливості. Найраніше зафіксовані розписані курячі яйця на Чернігівщині можна віднести до ХІХ ст. Понад

десяток писанок із сіл Полошки, Дунайці та Чорторига (нині – Шевченкове) колишнього Глухівського повіту Чернігівської губернії зберігались у колекції П. Литвиної.

Однією з найбільш солідних на Лівобережній Україні була колекція писанок Лубенського музею, серед яких 75 – з Чернігівщини. Надійшли вони до музею у 1895 р. з Кролевця, який тоді входив до складу Чернігівської губернії, зібрані в селах Глухівського та Кролевецького повітів. 21 писанка – з Слоут Глухівського повіту, одна – з Андріївки, 35 – з Добротова, решта – з Мутина Кролевецького повіту. Усі писанки з Добротова виготовила козачка Марфа Очкур. Називалися вони залежно від того, що на них зображувалося (винятково рослинні мотиви) – «тюльпан з квіточками», «тюльпан з трав'яницями», «півонія», «півонія з трав'яницями», «трав'яниця», «тюльпан з гвоздичками», «кукуль», «рожа», «півонія з гвоздиками і трав'яницями», «гвоздика». З с. Дідівці відомі писанки з рослинною композицією «бузеник» – на червоному тлі жовті й зелені квіти. У писанках із с. Рудівка на білому тлі зображені п'ять пуп'янків троянди з червоними пелюстками, жовтими чашечками і зеленими листочками [1, с. 65; 2].

У 1908 р. до XIV Археологічного з'їзду, що проходив у Чернігові, була відкрита виставка. Серед її експонатів були представлені 60 зразків писанок та відомості про них. Дані зразки із сіл Вільшане, Киселівка та Чепелів Сосницького повіту, Попівка та Ображіївка – Новгород-Сіверського, Кушановичі – Новозибківського, Локоток – Глухівського повіту та з містечка Ічня.

Орнаменти писанок визначалися залежно від зображуваних мотивів. У с. Чепелів Сосницького повіту їх називали: «семиряг», «квіточка з лапками», «клинчики», «рожі», «незабудки», «безкінечник», «сосонка», «штани», «грабельки», «зорі», «сніжинка», у с. Попівці Новгород-Сіверського повіту – «рожа», «барвінок», «дрібненькі клинчики», «сливи», «сосонки», «наритники», «вітрячки», «хміль», «волові очі», «семиряг», «човник». У с. Ображіївка цього ж повіту орнаменти називали «рожа», «гвоздика», «васильки», «гладкий пояс», «хрещаті виводи», «метелики», «лапки». У с. Кушановичі Новозибківського повіту – «рожа», «матусіні клинчики», «рогата квітка» [4, с. 176–178].

26 писанок, виготовлених у XIX ст. на Чернігівщині, що зберігаються в Національному музеї українського народного декоративного мистецтва України, мають стриману гаму кольорів. Це жовті, чорні, червоні кольори, а також відтінки коричневого. Зрідка трапляється зелений. Переважають квіткові орнаменти, поєднані з геометричними мотивами [1, с. 64–68; 2]. Необхідно зазначити, що малюнок чернігівських писанок чіткий, інколи навіть «сухуватий».

На початку XX ст. на Поділлі писанки називалися «хрест», «ламані хрести», «розламані хрести», «безкінечник», «граблі», «грабельки», «снвалка», «сорок клинців», «люльки», «сардинки», «гойдалка», «кресило», «кучерявий сорокаклинець», «бесаги», «човники»; з тваринно-орнітологічним орнаментом – «голубка», «п'явки», «черепаха», «курячі лапки», «вовчі зуби», «вовчі зуби з квіточками», «голуб'ячі крила», «баранячі роги», «павук», «гусяча лапка», «качечки», «павук і вовчі зуби», «крила»; з рослинним орнаментом – «кручений рукав», «рожечки», «бокова рожа з кутками», «сторцова рожа», «рожа кучерява», «закручена рожа», «калиточки», «калитка», «кучерява яблуня», «огірочки», «сливочки», «кучері», «дуб», «вазон», «вазончики», «сосна», «перерва». Окремо можна виділити назви, характерні для даної місцевості: «човники і баранячі роги», «огірочки і гойданка», «бардинки і огірочки», «огірочки і вовчі зуби», «п'явки з огірками», «огірочки з серпинками» [10, с. 337]. Найпоширенішим є рослинний орнамент – окремі листки, квітки, гілки у вазонах; малюнок умовний і схематичний. Пізніші писанки втратили попередню узагальненість малюнка, він став реалістичнішим, лінії його дрібнішими, розфарбування строкатішим через те, що на них додатково наносилися кольори мінеральними яскравими фарбами [8, с. 36]. Подільські писанки в основному розписуються товстими, упевненими і сміливими лініями. Найчастіше яйце поділяли продовгуватим або поперечним пояском на дві половини і на кожну наносили

більш-менш складні геометричні елементи: латинські хрести в різних комбінаціях (часто з перехрещеними кінцями), складні зірки, вписані одна в другу, ромби. Основний тон подільських писанок – чорний, хоча трапляється і оранжево-коричневий. На подільських писанках поширений і образ жіночого божества, причому в двох різних трактуваннях: натуралістичному і стилізованому.

На Півдні України також поширене писанкарство зі своїми особливостями. Тут, в основному, використовують у розписі писанок ті самі елементи, що і в інших зонах України. В історико-географічному музеї Єлисаветградського реального училища (Херсонська губ.) у кінці XIX ст. було близько 400 примірників писанок з різних губерній. Найбільше – із Херсонської. На півночі цієї губернії переважали узорі «баранячі рожки», «безкінечник», «бесаги», «бокова рожа», «бочка», «виноград», «витушка», «гвоздики», «гребенці», «гусячі лапки», «дубовий лист», «заступці», «зірочки» (або «звездочки»), «калитки», «з крапками», «круті рожки», «крильця», «курачі лапки», «ластівчині хвостики», «ломаний хрест», «паук», «повна рожа», «собача рожа», «сорокаклинці» («косоклинці», «клинці»), «сороча лапка», «хрест», «вазончик», «перерва», «сапожки», «тюльпани», «христата рожа і шість квіток».

Тло писанок на більшій частині території чорне, помаранчево-червоне, а інколи – біле; рисунок виконаний частіше трьома фарбами: червоною, жовтою і білою, рідше – двома або чотирма; використовувалася також зелена і чорна фарби. Задіювали різних відтінків червоний колір – рожевий, малиновий [13, с. 6–8]. Херсонська писанка цікава тим, що в неї є 48 клинців (замість 42) з квітами на контрастному тлі.

Особливістю писанок с. Троїцьке Любашівського району Одеської області було те, що вони мали стримано-холодний колорит анілінових (блакитних, зелених, малинових) фарб. Кольорові плями малюнків в обрамленні білих ліній на темному тлі (частіше чорному) світилися, асоціюючись зі світлом вітражів [7, с. 18–25].

Таким чином, писанкарство з кінця XIX – до початку XXI ст. поширювалося всією територією України, найбільше – у західних регіонах. Проходячи різні етапи розвитку, воно збереглося до нашого часу. Локальні особливості в композиційному й орнаментальному вирішеннях зберігаються з XIX ст. Писанкарки використовують у розписі як старі, так і нові символи. Серед різних видів орнаментики є окремі орнаментальні мотиви, яким майстрині віддають перевагу. Розглядаючи орнаmentaцію писанок східних регіонів України, можна констатувати, що для них більш характерним є геометризований рослинний орнамент, а для західних – геометрична орнаmentaція. Найархаїчніші риси орнаменту зберігаються на Поліссі та Поділлі. Кольорова гама подільських писанок – червоний, жовтий, білий на чорному тлі. За період з кінця XIX – до початку XXI ст. орнаментальне оздоблення писанки стало більш досконалим і вишуканим. Воно значно збагатилося композиційним введенням нових елементів та сюжетних малюнків у розпис. Не менш важливим є те, що писанки й сьогодні зберігають стилістичні та регіональні особливості щодо кольору тла, домінантних мотивів тощо. Зросла кількість авторських писанок передусім з художньо-естетичною, а не обрядово-звичаєвою цінністю.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Адрюг А. Писанки Чернігівщини // НТЕ. 1990. № 4. С. 64–68.
2. Адрюг А. Писанки Чернігівщини: історія і сучасність / [Відповідальний редактор – канд. іст. наук., доцент О. Б. Коваленко]. Чернігів: КП «Чернігівські обереги», 2005. 60 с.
3. Біняшевський Е. Українські писанки: Альбом / [Вст. стаття, акварелі та упоряд. Ераста Біняшевського]. Київ: Мистецтво, 1968. 96 с.: іл.
4. В. Д. Черниговские писанки // Труды Черниговского предварительного комитета по устройству XIV-го Археологического съезда в Чернигове. Чернигов, 1908. С. 176–178.
5. Ветухов А. О писанках // Труды Харьковского предварительного комитета по устройству XII Археологического съезда. Харьков, 1902. Т. 1. С. 431–433.

6. Вовк Хв. Студії з української етнографії та антропології. Київ: Мистецтво, 1995. 336 с.: іл.
7. Гура Л. Українське народне писанкарство // Матеріали науково-практичної конференції «Писанка – символ України». Київ: Український центр народної творчості, 1993. С. 18–25.
8. Зарембский Л. Народное искусство подольских украинцев. Ленинград: Издательство Государственного Русского музея, 1928. 48 с.
9. Культура і побут населення України: Навч. посібник / [Наулко В., Артюх Л., Горленко В. та ін.]. 2-е вид., доп. та перероб. Київ: Либідь, 1993. 288 с.; іл.
10. Писанки с. Попелюхи // Подільська старовина. Вінниця, 1993. С. 337–356.
11. Пожоджук Д. Українські писанки // Писанка. Верховина, 1992. Ч. 1. С. 3–9.
12. Тітінюк В. Писанки Слобожанщини // Народне мистецтво. 1999. № 1–2. С. 48–49.
13. Ястребов В. Несколько слов о писанках // Киевская старина. 1895. Т. LIX. № 4. С. 5–8.

REFERENCES

1. Adruh A. Pysanky Chernihivshchyny // NTE. 1990. № 4. S. 64–68.
2. Adruh A. Pysanky Chernihishchyny: istoriya i suchasnist / [Vidpovidalnyy redaktor – kand. ist. nauk., dotsent O. B. Kovalenko]. Chernihiv: KP «Chernihivski oberehy», 2005. 60 s.
3. Binyashevskyy E. Ukrayinski pysanky: Albom / [Vst. statyya, akvareli ta uporyad. Erasta Binyashevskoho]. Kyiv: Mystetstvo, 1968. 96 s.: il.
4. V. D. Chernigovskie pisanki // Trudy Chernigovskogo predvaritelnogo komiteta po ustroystvu XIV-go Arkheologicheskogo sezda v Chernigove. Chernigov, 1908. S. 176–178.
5. Vetukhov A. O pisankakh // Trudy Kharkovskogo predvaritelnogo komiteta po ustroystvu XII Arkheologicheskogo sezda. Kharkov, 1902. T. 1. S. 431–433.
6. Vovk Khv. Studiyi z ukrayinskoyi etnohrafii ta antropohiyi. Kyiv: Mystetstvo, 1995. 336 s.: il.
7. Hura L. Ukrayinske narodne pysankarstvo // Materialy naukovopraktychnoyi konferentsiyi «Pysanka – symvol Ukrayiny». Kyiv: Ukrayinskyy tsentr narodnoyi tvorchosti, 1993. S. 18–25.
8. Zaremskiy L. Narodnoe iskusstvo podolskikh ukraintsev. Leningrad: Izdatelstvo Gosudarstvennogo Russkogo muzeya, 1928. 48 s.
9. Kultura i pobut naselennya Ukrayiny: Navch. posibnyk / [Naulko V., Artyukh L., Horlenko V. ta in.]. 2-e vyd., dop. ta pererob. Kyiv: Lybid, 1993. 288 s.; il.
10. Pysanky s. Popelyukhy // Podilska starovyna. Vinnytsya, 1993. S. 337–356.
11. Pozhodzhuk D. Ukrayinski pysanky // Pysanka. Verkhovyna, 1992. Ch. 1. S. 3–9.
12. Titinyuk V. Pysanky Slobozhanshchyny // Narodne mystetstvo. 1999. № 1–2. S. 48–49.
13. Yastrebov V. Neskolko slov o pisankakh // Kievskaya starina. 1895. T. LIX. № 4. S. 5–8.

Tkachenko V. Regional features of painting of Ukrainian Easter eggs (late XIX – early XXI century).

The article deals with ornamental peculiarities of painting of Easter eggs of Slobozhanshchyna, Poltava region, Central Dnieper, Podillya, Polissya, Volyn and Southern Ukraine.

Pysanka in each village, district or region has its own peculiarities. So, in Slobozhanshchyna there were their stylistic features of the painting of Easter eggs, which had a finished composition of stylized forms and harmonious color correlation. For Podnieper thick lines, by which are written symbols and wide symmetrical fields for their placement are characterized. Mostly it is a plant ornament – an oak or walnut leaf, rose, cloves on a black, dark-green or green background. In the Polissya, pre-Christian elements were preserved and used in ornamentation. Podillya Easter eggs are mostly painted thick, confident and bold lines. The most widespread is plant ornament – separate leaves, flowers, branches in pots; drawing conditional and schematic.

It was found out that Easter eggs from the end of the XIX – to the beginning of the XXI century spread throughout Ukraine, most of all – in western Ukraine. Passing through different stages of its development, it has survived to our time. Local features in compositional and ornamental solutions are unchanged from the XIX century. The painters are used in the painting as old characters, so new ones.

Key words: *Easter egg, pysankarstvo, ornamentation, ethnographic area, motive.*

Одержано 27.09.2017.